

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу Лелика Василя Мироновича на тему «Механізми державного управління інтелектуалізацією діяльності органів державної влади в Україні» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи і її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Актуальність дисертаційної теми зумовлена тим, що сучасне публічне управління дедалі більше залежить від здатності органів державної влади швидко навчатися, працювати з даними, координувати дії між інституціями та перетворювати інформацію на обґрунтовані рішення, особливо тоді, коли зовнішнє середовище є нестабільним. Для України така потреба є посиленою воєнним станом і одночасною тотальною цифровізацією надання державних послуг, що, за логікою дослідження, створює найбільший тиск на процес інтелектуалізації. В такого роду ситуації проблемність полягає не лише у технічній перебудові процедур, а у необхідності працювати в умовах підвищеної відповідальності та дефіциту ресурсів, долати нерівномірність компетентностей, опір змінам, зростання кіберризиків і зниження довіри. З огляду на це, інтелектуалізація діяльності органів державної влади потребує цілісної архітектури механізмів державного управління, у якій інформаційне забезпечення, кадрові стимули та організаційні правила є взаємопов'язаними. Особливо важливим стає формування керованої системи інформаційного забезпечення, що поєднує облік, аудит та аналіз, а також передбачає механізм фільтрування інформаційного шуму, вимоги безпеки і етики, включно з етичним застосуванням технологій на базі штучного інтелекту. Саме така постановка питання робить тему дослідження суспільно значущою і методично актуальною для практики державного управління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі В. М. Лелика, є переконливо обґрунтованими, оскільки спираються на послідовно вибудовану теоретико-методичну логіку дослідження та на узгодження концептуальних висновків із прикладними результатами. Автор коректно поєднав теоретичні узагальнення щодо сутності механізмів державного управління інтелектуалізацією з аналітичним опрацюванням умов функціонування органів державної влади та з побудовою прикладних моделей, що забезпечує внутрішню цілісність роботи і стійкість аргументації.

Достовірність наукових результатів підтверджується тим, що ключові методичні рішення описані як відтворювані процедури, зокрема у частині інтегрального ранжування факторів трансформації механізмів державного управління, де використано семантичні мережі та елементи логіки предикатів у поєднанні з матрицями попарних порівнянь. Такий підхід мінімізує ризик довільного трактування, оскільки переводить експертні оцінки у формалізовані коефіцієнти та дає змогу відстежувати причинно-наслідкові зв'язки у структурованому вигляді.

Окремо слід відзначити практичну перевірку напрацьованих підходів через впровадження результатів у діяльність організацій та в освітній процес. У матеріалах дисертації наведено відомості про використання результатів громадською організацією «Освітній Альянс України» та Львівською районною військовою адміністрацією, а також про впровадження напрацювань у освітню і методичну діяльність у Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» та під час викладання навчальної дисципліни у Національному університеті «Львівська політехніка».

Отже, ступінь обґрунтованості результатів дисертації є високим, а їх достовірність підтверджується належною методологічною базою, апробацією результатів на фахових заходах та наявністю прикладів практичного використання отриманих напрацювань.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні й обґрунтуванні науково-теоретичних засад та формуванні методичних і прикладних підходів до удосконалення механізмів державного управління інтелектуалізацією діяльності органів державної влади в Україні.

З-поміж наукових результатів, що мають новизну, насамперед варто відзначити:

- уточнено концептуальні положення формування та реалізації механізмів державного управління інтелектуалізації діяльності органів державної влади, що уможливорює сформувати власне визначення інтелектуалізації, представити сучасне бачення стратегічного підходу до її здійснення в межах діяльності відкритої соціально-економічної системи, теоретичну структурну модель інтелектуалізації органів державної влади із відображенням зв'язків між потребами, ресурсами, механізмом управління, управлінням змінами, інструментарієм, ризиками і соціально-економічним ефектом у публічному секторі;

- удосконалено методичний підхід до оцінювання впливу тенденцій трансформації механізмів державного управління на процес інтелектуалізації діяльності органів державної влади, який передбачає застосування методу семантичних мереж та елементів логіки предикатів з матрицями попарних порівнянь для здійснення інтегрального ранжування факторів трансформації механізмів державного управління, що безпосередньо впливають на процес інтелектуалізації через переформатування цілей, завдань і функцій органів державної влади, із відповідною побудовою матриці реагування;

- запропоновано систему інформаційного забезпечення інтелектуалізації діяльності органів державної влади, що розглядається як керована сукупність процесів, ролей, стандартів і цифрових рішень, що перетворюють потоки даних на знання та управлінські дії через три взаємопов'язані підсистеми обліку, аудиту та аналізу із закріпленими правилами застосування технологій на базі штучного інтелекту, що доповнено механізмом фільтрування інформаційного шуму і

поетапною процедурою побудови поля «від інвентаризації джерел і стандартів до панелей моніторингу і зворотного зв'язку»;

Наукова новизна дослідження підтверджується також тим, що більшість положень та висновків, зроблених у дисертації, апробовані в публікаціях автора у наукових фахових виданнях, у виступах на наукових конференціях та є логічно послідовними, системно вивіреними та такими, що спрямовані на вирішення актуальних проблем практики державного управління.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження відзначаються високим ступенем новизни, що виявляється як у постановці завдань, так і в запропонованих теоретичних концепціях та прикладних розробках, які можуть бути впроваджені в практику державного управління та використані в подальших наукових дослідженнях.

Теоретичне та практичне значення наукових результатів

Наукові результати дисертації Лелика Василя Мироновича мають значну цінність для розвитку науки державного управління, оскільки формують цілісне уявлення про інтелектуалізацію як керований процес, який потребує узгодження людського потенціалу, організаційних процедур і цифрових рішень у системі органів державної влади. Теоретичне значення роботи виявляється у тому, що автор запропонував науково-теоретичний підхід до формування механізму державного управління інтелектуалізацією, уточнив зміст ключових понять і підкреслив роль сучасних механізмів як умов для підвищення інтелектуальної активності в діяльності органів державної влади. Теоретично важливими є обґрунтовані концептуальні положення та структурна модель інтелектуалізації, що демонструє логіку переходу від потреб і ресурсів до інструментарію, управління змінами, управління ризиками та очікуваного соціально-економічного ефекту.

Практичне значення дисертаційних результатів пов'язане з тим, що вони можуть бути використані як набір прикладних інструментів для керівників органів державної влади та відповідальних працівників, які здійснюють планування, організацію та оцінювання безперервного процесу інтелектуалізації. Зокрема,

запропоновано підхід до оцінювання результативності механізмів на основі функціонального моделювання у нотації IDEF0 із застосуванням принципів ICOM, що забезпечує структурування процесів, фіксацію входів, виходів, керувань і механізмів та підвищує прозорість управлінських практик. Окремою практично значущою складовою є розроблення соціально-мотиваційного механізму, який розглядає інтелектуалізацію як систему цінностей, правил, ролей і комунікацій, підтриману прозорими метриками, персоналізованими цифровими сервісами та технологіями на базі штучного інтелекту, що сприяє стійкій мотивації до створення і використання знань.

Практична значущість одержаних результатів підтверджується їх використанням у діяльності громадської організації «Освітній Альянс України» та Львівської районної військової адміністрації, що засвідчено відповідними довідками впровадження, а також упровадженням у освітню і методичну діяльність Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» і під час викладання навчальної дисципліни «Електронне врядування та комунікації в публічному управлінні» в Національному університеті «Львівська політехніка».

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Матеріали дисертації Лелика Василя Мироновича отримали належне відображення в наукових публікаціях, що свідчить про послідовність наукової комунікації здобувача та про достатню публічність отриманих результатів. У дисертації зазначено, що основні положення та висновки опубліковано у 9 працях загальним обсягом 2,9 друкованого аркуша, зокрема у 4 статтях у наукових фахових виданнях України, в 1 статті у науковому періодичному виданні іноземної держави, а також у 4 тезах доповідей. Зміст статей охоплює як базові теоретичні підходи до інтелектуалізації діяльності органів державної влади, так і прикладні акценти, пов'язані з впливом цифровізації, пошуком можливостей для інтелектуалізації та обґрунтуванням шляхів підвищення ефективності процесу через механізми державного управління. Окремо слід відзначити коректне

відображення авторського внеску у праці, виконаній у співавторстві, що підсилює прозорість представлення результатів і дотримання принципів академічної доброчесності. Тези доповідей забезпечують фахове обговорення проміжних і підсумкових результатів у науковому середовищі, зокрема на конференціях у місті Дніпро, у місті Житомир та у місті Рівне, а також узгоджуються з відомостями про апробацію результатів дисертації, наведеними у додатках.

Отже, результати дисертаційного дослідження викладені в опублікованих працях достатньо повно, а їх наукова апробація має системний характер і підтверджує достовірність та практичну значущість отриманих напрацювань, у тому числі в частині коректного використання технологій на базі штучного інтелекту як допоміжного інструменту в управлінських практиках.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційне дослідження здобувача демонструє високий рівень наукового опрацювання проблеми та містить важливі концептуальні і прикладні напрацювання, однак окремі положення викликають дискусію або можуть бути розширені в подальших наукових розвідках.

1. Питання операціоналізації поняття інтелектуалізації в управлінській практиці. У роботі логічно розкрито взаємозв'язки між потребами, ресурсами, механізмами управління і соціально-економічним ефектом, однак для посилення прикладної придатності варто було б чіткіше визначити, які саме спостережувані ознаки в органах державної влади свідчать про зростання рівня інтелектуалізації, а які є лише проявами цифровізації без зміни якості управлінських рішень.

2. Дискусійність універсальності запропонованих підсистем інформаційного забезпечення. Автор обґрунтовує тріаду облік, аудит та аналіз як основу цілісності даних і обґрунтованості результатів, а також описує етапи формування належного інформаційного поля з фільтруванням інформаційного шуму. Разом із тим залишаються відкритими питання, як ця тріада адаптується до різних типів органів державної влади, які мають різні функції, різні дані та різні ризики, зокрема у сфері безпеки.

3. Недостатня деталізація зв'язку між блоками IDEF0 та управлінськими рішеннями різних рівнів. У роботі переконливо показано придатність IDEF0 і ICOM для переходу від загальних декларацій до операційної конкретики, визначено ключовий блок A0 та дерево блоків A1–A5. Однак для повнішої прикладної цінності корисно було б додати приклад, як результати виконання конкретного підблоку перетворюються на рішення керівництва, як оформлюються управлінські доручення і як контролюється виконання.

4. Потреба у більш прикладному описі управління даними і технологіями на базі штучного інтелекту. Автор обґрунтовує важливість пояснюваності, перевірок на упередженість, людського перегляду результатів, захисту персональних даних і кібербезпеки. Разом із тим було б доцільно подати практичні регламенти, наприклад мінімальний перелік процедур аудиту моделей, ролі відповідальних осіб, вимоги до журналювання рішень та порядок реагування на інциденти.

5. Дискусійність меж між організаційно-економічним і соціально-мотиваційним механізмами. Робота пропонує змістовні визначення обох механізмів, зокрема із включенням бюджетування, програмного фінансування, стимулів і розвитку компетентностей, а також ціннісно-нормативної основи, наставництва й спільнот практик. Водночас деякі елементи, наприклад стимули, метрики та цифрові сервіси, логічно належать одразу до обох механізмів, що створює ризик дублювання. Було б корисно додати критерії розмежування та приклад розподілу інструментів між ними.

Дані зауваження не применшують значущості виконаного дослідження, а навпаки – відкривають нові напрями для його продовження та практичної імплементації. Вони мають характер уточнюючих та дискусійних, що цілком відповідає природі наукової роботи на здобуття ступеня кандидата наук.

Загальний висновок

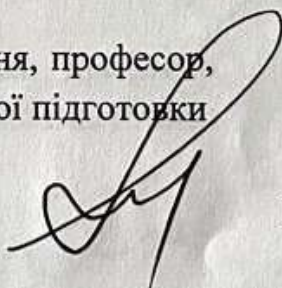
Дисертація Лелика Василя Мироновича «Механізми державного управління інтелектуалізацією діяльності органів державної влади в Україні» характеризується цілісністю задуму, належним рівнем теоретичного узагальнення

та переконливою прикладною спрямованістю. У роботі обґрунтовано підходи до формування і реалізації механізмів державного управління інтелектуалізацією, запропоновано рішення щодо інформаційного забезпечення і фільтрування інформаційного шуму, а також представлено методичні інструменти, які можуть бути використані для підвищення керованості, прозорості та відтворюваності управлінських практик.

Тема та зміст дисертаційної роботи відповідають паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління та профілю спеціалізованої вченої ради. Робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри загальновійськової підготовки
Національного університету
«Львівська політехніка»

Мирослав КРИШТАНОВИЧ

Підпис, Криштановича М.Ф., засвідчую:

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ